

B O R B A

Dne 24. decembra 1927.

Štev. 1

Rojaki!

Vnebovpijoče so krivice, ki jih dan za dnem zagrešuje Italija nad našim rodом, odkar smo prišli pod njeno suženjstvo.

Že sam prihod Italije v našo solnčno Goriško, ponosni Kras in plemenito Istro je bila strašna krivica, greh proti naravi. Tega so se Lahi sami tudi zavedali, zato so se začetkom novembra 1918., ko ni bilo več nikakih ovir, vkljub svojim topom in oklopnim avtomobilom z zvijačo in hinavstvom pod belimi zastavami polastili naše zemlje.

Komaj pa so jo zasedli — oboroženi do zob —, so pokazali svoje junaštvo nasproti sestradanemu in izmučenemu našemu ljudstvu. Trpinčenje, zapiranje, zasramovanje je pričelo. Namesto da bi — če bi bili res tako civiliziran narod, kakor se vedno hvalisajo — spoštovali narod, čigar zemljo so zasedli, in ki so s tem storili največjo krivico, namesto da temu narodu z obzirnostjo in pravičnostjo omilijo storjeno nepravdo, navalili so z novimi krivicami, z nezaslišanim nasiljem, z gaženjem in teptanjem najenostavnejših pojmov človeških pravic, z jasnim namenom, uničiti, da, popolnoma uničiti nad pol milijona naroda na njegovi lastni zemlji!

Sicer so nekateri med njimi, ki nosijo odgovornost, ministri in še več, včasih izjavili, da nam ne bodo delali krivic, da bodo spoštovali nas, naš jezik, naše šole, naše šege in navade. Še več so nam obljubljali: da bodo odpravili krivice, ki nam jih je delala Avstrija. Da, vse to in druge zlate gradove so nam obetali! Toda, kaj pomeni pri njih dana beseda, pa tudi, če jo je dal najvišji funkcionar v deželi?

Boljše kot v Avstriji, so rekli, da se nam bo godilo! Boljše? Stotisočkrat hujše je! Avstrija, če tudi se je prav po mačehovsko proti nam obnašala, si ne bi bila niti upala na to misliti, kar so Lahi z največjo lahkoto, z največjim cinizmom storili.

Z neverjetno brutalnostjo so nam uničili vse, kar smo ustvarili v zadnjih desetletjih s trudom in žrtvami na polju civilizacije, kulture, gospodarstva in napredka. Naše šole, pravica našega jezika v državnih in občinskih uradih, da, deloma celo v cerkvi, naše gospodarske ustanove, naše deželne avtonomije, naše uradništvo v državnih, deželnih in občinskih službah itd. itd. — vse to je danes v teh naših krajih mrtvo pogorišče in pritepenci iz vseh krajev Italije se ošabno in prevzetno šopirijo po naših krajih in jedo naš kruh. Mi jih moramo le slepo ubogati in molčati.

Ali ni, da bi človek znorel, ko vidi, kako po vsej deželi pred našimi očmi vsaki dan kradejo našim otrokom njihovo dušo, da jim vsadijo drugo, vidi, kako jim trgajo in režejo njih jezik iz ust, da jim vcepijo, vsadijo drugega?

Rojaki!

Dovolj je tega trpljenja! Ti grehi zoper naravo in zoper Boga kličejo po maščevanju! In maščevanje mora priti!

Naša dolžnost pa je, da vzdržimo do tedaj in da ne klonemo duhom. Kvišku srca in pogum! Globoka vera v končno zmago pravice nad pregrešno prevzetnostjo in nasilnostjo bodi naš ščit!

Naš ideal je: Svoboda, naše sredstvo je: Borba.

Snoparstvo.

Ponekod se dobé ljudje, posebno mladi in neizkušeni ljudje, ki mislijo, da je snoparstvo (fašizem) nekaj dobrega za ljudstvo, nekaj pametno zamišljenega.

V življenju pa je ta stvar drugačna. Prišlo je nenadoma v znamenju nasilja; ricinovega olja, pretepavanja, manjakalo ni niti požigov, ropanja in tudi umorov ne. Ko je prevzel oblast snopar, nasilje ni nehalo, nasprotno, še povečalo se je; le skrilo se je za državno oblast. Zato je nasilje toliko groznejše, ker ga dela tisti, ki bi moral deliti pravico. Snoparska država ima po svojih ječah in na kazenskih otokih okrog 30.000 (reci: trideset tisoč) ljudi, ki niso zakrivilili drugega kot to, da so bili pošte-

njaki, ki so si upali resnico povedati tudi črnosrajčnikom v obraz. Na Francoskem jih je čez 200.000 (reci: dvesto tisoč), ki niso mogli več prenašati fašistovskega terorja, pa so potegnili za mejo.

Nekdaj je bilo laže za poštenjaka. Občinsko gospodarstvo je izročal možem, ki jim je zaupal, državno in deželno gospodarstvo z volitvami onim, ki so se mu zdeli tega vredni. Politični shodi, svobodna beseda in kritika povsod, prosto časopisje, to mu je odpiralo oči, da je videl, kaj je bolje, kaj je pravično. Snoparsko vladanje ne prenese sodbe javnosti, svetlobe belega dne. Skriva se iz zdržuje na oblasti z nasiljem, tlačenjem vsake odkrite in poštene besede. Ječe, tajnih politikov ko listja in trave, domačih plačanih ovađuhov legijon, pa orožje miličnikov, to so stebri in obramba snopa. Po svetu pa

sodijo o njem, kar je nedavno rekel ugleden diplomat o snoparskem kolovodji: «Mussolini kot mednarodni kalilec miru razvija nenavadno delavnost. Zato vam pravim: sokrivci te zločinske strahovlade ste, ako na to ne mislite in ako k temu molčite, ker s tem omogočate, da se krivica razmahuje, vlada in ljudem slepi oči za pravico. Kdor je mož, nikdar ne zleze pod klop, pa niti pred grožnjo z ječo ne. Ne izgovarjajte se z ovaduhi: razum imate, pa presodite, s kom govorite!

Najbolj se je snoparstvo širokoustilo z novim fašistovskim gospodarstvom. — Skoro največja armada v Evropi, grozno oboroževanje na kopnem, morju in v zraku, armada miličnikov (250.000 mož, plačanih z 18 lirami na dan; to je toliko kot imata Jugoslavija in Rumunija skupaj vojakov — toda v kratkem jih mora biti 400.000, je dejal Mussolini), poleg cele vojske tajnih agentov in njih zaupnikov — to vidiš, dragi, to žre tvoje davke. Zato propada kmet, zato stoji industrija in trgovina, ker ni denarja: brez denarja se ne dá kupovati, zato nima nobena reč kake cene. Občinam nalože podeštate s kopico uradnikov, pa je občinski proračun takoj podvojen ali potrojen, in gospodarstvo je rešeno, ker ni treba nič več računati in bi tudi malo pomagalo. Kmet na boben, delavec strada, trgovec in obrtnik bankrotirata — to je uspeh fašistovskega gospodarstva. Grofje s kolonatom se nam strahovito hitro bližajo. — Zato pomnite: kdor plačuje za zrakoplov, članarino za fašiste, sindikat, dopolavoro, balila, liktorsko, dolarsko posojilo — ta podpira snoparski militarizem in podeštate, ta bo sokriv bodoče vojne, ta prostovoljno polaga kamen na grob svojega gospodarstva.

Svet je začel šele živeti in se razvijati po francoski revoluciji, po letu 1848., ko je kmet vrgel graščaka, ko je ljudstvo vzelo cesarjem, kraljem in grofom tudi zase malo oblasti. In še danes se po svetu bije boj za enakopravnost ljudi. Italija še ni ukrotila svojih grofov, ni omejila svojih kapitalistov; kaj še. Prišel je fašizem, ki je postal novi izkoriščevalec in stan: aristokracija nasilja. S snoparsko izkaznico imaš predpravo povsod. Kot snopar si državljani prve vrste. In kot tak imaš pravico živeti boljše kot navadni državljani, državljani druge vrste (sužnji). Da o Slovencih ne govorimo, ki so državljani tretje vrste.

Zato se dobro zavedaj: ako se vpišeš ti, tvoj otrok ali tvoj najbližji sorodnik v kakršnokoli snoparsko organizacijo (fašjo, sindikat, dopolavoro, balila, premilitari), prestopiš v stan izkoriščevalcev, okrepiš njih moč s svojo osebo in kot fašist prevzameš tudi nase odgovornost za vse zločinske početje fašizma.

Pa kultura, izobrazba, o kateri pravijo, da je najboljše, najbolj človeško od vsega, kar ima človek? Slovenci smo tropa pastirjev, ki ne rabi izobrazbe, je dejal Mussolini; ako jo pa že ravno hočemo, naj se poitalijančimo; pa še veseli naj bomo, da nas vzamejo v svojo kulturno sredo. Torej v dobi, ko se zmagovito končuje boj narodov in stanov za enakopravnost v kulturi, izobraževanju, šoli — v tej dobi smatra fašizem za prav in pošteno, da 600.000 ljudi oropa vsake pravice do izobrazbe, do slovenske kulture. Davke naj plačujemo za šolo, ki nam uničuje mladino, jo uči, da pljuva na nas »porke ščave«, jo vzgaja za pretepanje, ovažanje in

denuncijantstvo nad svojimi lastnimi starši. Z davki moramo sami podpirati zločinstva nad otroškimi dušami. Vsaka knjiga, vsaka zabava, vsak časopis, vsaka beseda, ki ni snoparska, se preganja.

Zato naj vam postane za vedno jasno, da kdor je član kakršnekoli snoparske organizacije, nosi polno odgovornost za njih početje, da kdor kakorkoli podpira snop, četudi le z malimi zneski in molčanjem k njih početju, je sokriv fašistovske strahovlade in zločinov na življenju, premoženjem in dušami soljudi. In ko pride dan zmage za pravico, bodo to svojo krivdo pošteno plačali. In prav je tako — pravici mora biti zadoščeno.

Delavsko trpljenje.

Sindikati — korita fašistovskih pojedencev.

Kakor po vsej Italiji, tako morajo tudi po naših krajih delavci plačevati sindikalne prispevke za razne fašistovske klativiteze, ki so izgubili že povsod drugod svoja mesta radi nepoštenosti, lenobe in nevednosti. V Rablju morajo n. pr. plačevati ubogi rudarji sindikalnega tajnika, ki ni še nikdar ganil prsta zanje. In vendar je nešteto vprašanj, ki čakajo svoje rešitve, da bi bilo olajšano rudarjem njihovo trpljenje. Ni se zgnil, ko so bile rudarjem znižane plače. Ne meni se zato, da bi podjetje podvzelo večje varnostne odredbe za rudarje. Tako pa družba, ki ima v zakupu rudnik, izkorišča rudnik do skrajnosti, izpodkopava opore, ki podpirajo rove, tako, da se godijo neprestano nove nesreče pri delu. Rudarji spé in jedo v barakah, pravih leglih boleznih in nesnage. Plače so tako nesramno nizke, da so nekateri rudarji sami izstopili iz službe, čeprav nimajo doma ničesar, da bi se preživeli. V Idriji, Anhovem, Podgori, Tržiču, Nabrežini, Ajdovščini, Škedenju in drugod vidijo delavci svoje sindikalne koritarje le ob priliki neštetihi fešt in skupaj zbobnanih shodih za znižanje plač, za proslavitev pohodov in zmag, za povzdigo tujega kapitalista.

Neprestano morajo menjati oblastva to sindikalno gospodo, ker le preveč kriči v svet njihovo vlačugarstvo, neznanje, lenoba in nered. Trikrat do sedaj, so v enem letu premenjali glavne sindikalne tajnike in nadzornike v naših krajih, trikrat so plačali delavski žalji ponesrečene eksperimente. Plačujejo i sedaj od svojih nizkih plač, doma pa nimajo otroci, da bi se ogreli, da bi se nasitili.

Plačujejo prispevke tudi obrtniki, trgovci in gostilničarji zato, da jim pobirajo brez razloga obrtnice, jih kaznujejo z globami, jih bremenijo z davki, prispevki, s prisiljenimi darovi.

Nov bič je spletel fašizem nad nesrečno deželjo, bič sindikatov s tropo tajnikov, nadzornikov, s povodnijo predpisov, s procesijami svojih sprevedov, z usuznitvijo delavca, z ustrahovanjem obrtnika, s slepljenjem kmeta.

Brezposelnost se razliva po deželi, beda po domovih, vrata za izselitev so zaprta.

Sindikalni birokratizem pa sklepa, razmotriva, si nabavlja luksuzne uradne mobilje, razdeljuje si plače in predlaga povišanja sindikalnih prispevkov.

Na sramotnem odru.

Zgonik, Winkler, Makovec, Kenda, tenente Sfiligoj, Gorup — valpeti potujčevalcev.

Desetine in desetine najboljših in najvztrajnejših učiteljev trpi pomanjkanje in sovražno pregnanstvo v Italijo, ker so ostali zvesti svojemu rodu in svoji krvi. Ta čas pa se klati pijani Zgonik po Kojškem in izdaja otroke, denuncira starše, tenente Sfiligoj pa straši mladino na Dobrovem, jo pretepa in grozi staršem, grabežljivi Winkler iz Bat ovaja domače fante in jih meče v ječo, Makovec na Vogrskem se spozablja nad deklicami in nadaljuje z denunciranjem, Gorup klečeplazi pred kobariškimi tuji fašisti, iztisne iz Kotarjev zadnje groše in se valja v odpadništvu, Kenda v Komnu pašuje nad onimi par učitelji in zaukazuje obisk balile.

Dopisi.

Grahevo. — Ustanavljanje dopolavora, in še kaj. — Stari pomagali in izkoriščevalci fašizma v naši vasi: Janez Rejec, Grego, Lišerječv Martin so čisto stopili v ozadje pred novo snoparsko zvezdo — pred učiteljem Močnikom. Šebreljanci ga imajo še v dobrem spominu: umazanosti z denarjem, ovaduštva ga spremljajo na njegovi poti. Pri nas je začel z balilo. Vabil in grozil je zaman od hiše do hiše. Občina naj bi nazadnje plačala črne srajce, ki jih od časa do časa s silo obleče po edinim otrokom. Občinska blagajna, pa naj bi krila vsa njegova nečedna podjetja! — Zadnje čase nas je osrečil z drugo novostjo. «Igrali boste, peli, kolikor boste le hoteli, plesali, kvartali, na železnicah boste imeli polovično vožnjo itd. itd., tako so se sule obljube teh lepih reči iz njega. To je potrebno, če človek hoče ustanoviti fašistovski dopolavoro. Saj so ljudje še kljub temu trmoglavji. Muhe je treba loviti na sladek lim.

Ko Močniku njegova razvpita avtoriteta ni zadostovala je najel pajdaša — dacarja Šilerja. Pa spet s fašistovsko malho od hiše do hiše. Zdaj jih je več nasedlo. Postiljonova Mica, še hudič jo bo vesel, v Jugoslaviji pa ne, je postala krepak steber dopolavora. No, bila je tega že davno vredna. Gostilna Močnik na Koritnici je novi neuradni sedež snopa.

Krvavo, nasilje nad slovenskimi rudarji v Rablju. V Rablju je obstajalo slovensko izobraževalno društvo, prav za prav šele na papirju. Pa že to je bil zločin proti državi. — In res! V drugi polovici novembra je brzojavil prefekt na rudniško ravnateljstvo, da morajo odpustiti iz službe vse člane tega društva. 22 (dva in dvajset) drugov, rudarjev je bilo takoj na cesti. Nekateri družinski očetje. Kot razbojnike so jih gnali karabinjerji na rudniško ravnateljstvo in od tod k tajniku snopa. Ta jim je ukazal, da morajo izginiti v 24 urah iz Rablja. — Kam? — Sedaj na zimo. Med rudarji je zavrelo. Zato so morali nesrečniki tako hitro stran... Angleški lastniki rudnika so pokorni sluge fašizma. Kaj rudarji, kaj človečanstvo, da le denarci tečejo. Kapitalist svojemu velikemu dobrotniku fašizmu, ne bo odrekel roke, kadar jo leta rabi. Snoparstvo prinaša novo blagovest! Vsi, ki ste potrebni, vsi, ki ste željni... pridite...

Črnice. — Ples in podobno. — To jesen so v Črnicah plesali. Dobila se je pa družba Ozeljancev, ki so

začeli peti, drznili so si celo slovensko peti. Črniški in šenpaski brigadir sta pobesnela od same svete fašistovske jeze. Čez mesec dni je bilo 11 (enaajst) puntarskih Ozeljancev in Ozeljank sojenih in obsojenih, vsakdo na en mesec ječe. «Protidržavne pesmi», — grozno — za kaj takega niti zasliševanja niti prič ni treba. In res niso klicali prič, še njih niso zaslišali: slovensko so peli, tega gotovo ne bo nikdo tajil, — in to je protidržavno dovolj. Fašistovska sodnija, ti vzor, ti strah vseh protidržavnih, luč in odrešenje sveta, ti — sad dvatisočletne kulture...

Vrtojba. — Snovanje dopolavora. — Vse delo za ustanovitev te snoparske organizacije vodi učitelj Nadaja, posiljevalec šoloobveznih deklic, ki spada v ječo, kjer bi tudi gotovo sedel, v poštenu državi. In vendar se dobe starši, ki puste svoje otroke k njegovemu nogobreu in v njegovo balilo. Občina seveda plačaja stroške te nepoštenosti: za napravo prostora (najemnine nimajo navade plačevati), za žoge in obleke itd. Sicer, če občina že plačuje obleke za vse balila — in teh je v Vrtojbi toliko, da je med našimi vasmi skoro dosegla rekord — lahko plača tudi za dopolavoro. Za prvo fantiči že kriče eja, eja in pojejo žovineco, in šolski otroci vohunijo na svojih domovih po zapovedi svojega vzornega dušebrižnika Nadaje; jutri bodo že kričali «porki ščavi», kaj razbili in končno koga pobili. Mi bi le iskreno želeli, da bi bilo med pretepenimi kar največ staršev teh otrok, ker bi to v resnici zaslužili. Starši, skrajni čas je že, da pogledate kaj počenja propalica Nadaja z vašimi otroci. Nikdo pod milim nebom nima pravice uničiti vam dece! Ne Mussolini, ne Nadaja. Nadaja mora stran! Ako ne gre, napravite ga neškodljivega: ubijte propalici vsak pogled v otrokovih očeh, pridržujte otroke doma ob vsaki priliki. Pri snovanju dopolavora je dobil Nadaja pomagala v osebi bivšega predsednika «Čitalnice» — Izidorja Mrmolje, ki se je ponudil, da bo vodil tamburaški zbor. Menda hoče dokazati, da je vreden Nadajeve družbe. Dober tek! — Mi pa mislimo, da bi Mrmolja bolje storil pa odsedel pri-sojeni mu mesec, čeprav smo gotovi, da po krivici, — ker smo uverjeni, da pridejo časi, ko bo srčno želel, da bi bil odsedel tri mesece kot pa se sramotno prodal. Pri ustanavljanju sindikata ima Nadaja pa druge pomagale, ki jim to prav nič ni potreba. Če bo potrebno pa drugič o tem.

Razno.

Laški fašizem — oče analfabetizma. Fašistovski minister Gentile je vrgel našo cvetočo šolo ob tla, njegov naslednik Fedele in šolski skrbniki ter nadzorniki in ravnatelji so jo pa čisto pomandrali. Starši jočejo nad svojimi otroci, ki so vedno bolj nevedni, neubogljivi, sirovi. Kako bi bili drugačni, ko se pa njihove laške učiteljice vlačijo z moškimi po vaseh, ženijo s financerji in kade cigarete v šoli in jim morajo otroci pospravljati njihove zamazane sobe... Boljše noben vzgled kot slab vzgled. Boljše nobene šole kot slaba šola! Otroci ne bodo znali ne slovensko in ne italijansko. Da se vsaj duševno ne pokvarijo, čim manj v šolo! Šola je kaznilnica. Otroci pa vam postanejo v njej kazen za vaša stara leta!

Fašizem in vojni oškodovanci. Že samo radi silne škode, ki jo je prinesel fašizem na vladi tisočerm vojnim oškodovancem, bi ga morala cela dežela zasovražiti. Fašizem je vpeljal namesto prejšnjega plačila

v denarju beneške obveznice, ki pomenijo najmanj tridesetodstotno izgubo na vojni odškodnini. Prepo-vedal je vsako protestiranje vojnih oškodovancev. Protestna zborovanja oškodovancev pred fašistovskim režimom so prinesla obilo izboljšanj zanje. Sedaj pa razne komisije, merilni inženjerji, sleparske stavbne zadruge iz starih pokrajin Italije, intendantca, uradniš-vo, sleparski posredovalci, vse odira oškodovanca. Stotine in stotine domov vojnih oškodovancev ječi pod vknjižbami. Fašizem je za vojnega oškodovanca druga vojna. Ako se ta fašistovska vojna ne ugonobi, bo v kratkem zapel boben po celi deželi!

Večerne šole za odrasle. «V laški državi rabite znanje laškega jezika. Vpišite se v večerno šolo za odrasle.» Tako vabijo laški učitelji. Pa se jih je vpi-salo po premnogih naših vaseh po 50 in še več fantov v te šole. Po treh, štirih večerih jih je odpadlo tri če-trtine. Ostane jih pičla četrtnina, ki se dolgočasi z učiteljem, ki ne zna poučevati niti otročajnarje od šest let. Tudi ta četrtnina naj izgine. Čemu znanje laškega jezika, ko pa za Slovence ni kruha v Italiji? Ni ga pri železnici in v nobeni državni službi, ne drugod nikjer. Škoda za izgubo časa. Naj ostane učitelj brez nagrade, ki ga čaka za to, da vas zvečer trudne nadleguje. Spo-znati pa morate prav dobro vaš materin jezik, slovenski jezik, da se vam odpre ves svet, ves slovanski svet prav do Tihega oceana.

Balilla, avanguardia, asili, premilitari itd. Polno je takih tujih imen za stvari, ki bi jih Turek imenoval na kratko: janičarji. V večini naših vasi niso poznali poprej otroških vrtcev in otroci so dorasli še krepkejši in okroglejši za ljudsko šolo kot sedaj. Dečki in fantje niso več govorili po naših vaseh o bodalu, nožu in puški, redki so bili pretepi po gostilnah. Telovadba, petje in knjiga je izpolnjevala po večini veselo mladost naše mladine. Zakaj dopuščamo, da se bodo razlili zopet poboji in kletvine po deželi? Na nas starejših je krivda, da prodajamo čisto nedolžne otroke po vrtech, da vzgajamo pobalinstvo potom balille, da dopuščamo pretepaštvo fantov po avanguardi in postopanje ter potepuški stan po miliciji. Odžagajmo slabe poganjke z našega še zdravega narodnega telesa!

Dopolavoro — društvo za ples in igranje kart. Dopolavoro, ki ga ustanavljajo na ruševinah stotin naših društev z istim pritiskom in strahovanjem kot vse druge fašistovske organizacije, je vse svoje delovanje pokazal v prireditvi sto prostaških plesov. Ponekod vabijo celo ljudi v dopolavoro z igranjem kart. Celo vrsto ljudi so imeli za norca s tem, da so jih peljali za mal denar v Rim. Na nizke človeške strasti računajo organizatorji dopolavora po mestih, vaseh in zato se že kaže in se bo vedno groznejše kazal njegov kvarni mo-ralni vpliv. Dobe se pa še pri nas ljudje, ki nasedajo obljubam krajevnih organizatorjev, da bodo lahko gojili še slovenske pesmi, čitali slovenske časopise itd. v dolo-lavoru. To so delala slovenska društva in zato so bila razpuščena. Namen dopolavora je jasno načrtan: Poma-gati k raznaroditvi Slovencev. Cilj pa: Narodna propast njegovih članov.

Sodna nasilja. Že davno je sedla krivica za sodne stole vseh naših sodnij in se reži iz izmišljenih poročil karabinjerjev, ovadb odpadnikov, pristranosti sodnikov in maščevalnosti državnih pravdnikov. Po deset me-

secev za zbadljivko Mussoliniju, po mesec za nedolžno slovensko pesem, po par mesecev za himne, ki smo se jih učili v šoli. Bohotno cvete ovadba po deželi in žanje neprestano nedolžne žrtve. Zadostuje navadna ovadba, neutemeljena, brez prii in dokazov in že sodniki sodijo ter izrekajo težke obsodbe. Vsaka naša vas ima že svo-jega političnega obsojenca. In preden bo izpita čaša trpljenja do dna, bo njihovo število podesetorjeno. Dobro, da je napisano v tujem jeziku: Postava je enaka za vse. Vsaj zasmehovan ni oni, kdor tega ne razume.

Davljenje davkov. 10 vrst državnih in 18 vrst ob-činskih davkov davi, meša in spravlja v obup našega človeka. Stotine kolekov zagrenjuje življenje na vsak korak. Smo v državi, ki nosi žalosten rekord največjih davkov v Evropi. Hvala Bogu, da bo kmalu konec plačevanja davkov, še malo časa in nič več. Nič več, ker jih nihče ne bo mogel več plačati, ker smo že na koncu svojih moči. Davljenec pohaja že sapa, davčna zanjka objema že vrat obešenca. Še par obrokov za milico, financo, karabinjerje, oficirje, uradništvo in go-spodo v Rimu; potem pa nič več.

V joku smeh. Po deželi kroži sledeč zdrav, resni-čen dovtip: Pride kmet na davčno izterjevalnico v A. plačevati davčni obrok. «Prevelike davke ste mi na-ložili,» toži, «kdaj mi jih boste zmanjšali?» «V drugih pokrajinah doli v Italiji,» zatrjuje davkar, «plačujejo še večje davke. Čez kakih pet let boste šele občutili, kaj se pravijo davki.» «Kaj, še pet let mislite ostati tukaj?» se začudi kmet. Cela vrsta kmetov se potihem smeje, uradnik preti z zaporom.

Fašistovski kolonski pakt — poguba kolonov. Ko je pomladi 1927. leta dobrovski zdravnik d'Ot-tone vabil ljudi v kolonski sindikat, je obljuboval zaslepljenim kolonom vse mogoče dobrote. Preden so bili teh dobrot deležni, so mu koloni znosili vse najboljše, kar premore briška zemlja: vedre vina, piščeta in maslo. Ni zadostovalo, da so jih on in njegovi laški pajdaši ter domači briški prodanci pretepali ob volitvah. Treba je bilo novega raz-očaranja, ki jim ga je prinesel novi fašistovski ko-lonski pakt. Gospodarji kolonov sami zmajujejo glave nad pogoji, ki so naravnost uničujoči za ko-lone in trdijo, da se ne bodo mogli držati teh tako trdih pogojev. Žal, da prihaja nekoliko prepozno med kolone spoznanje, da ne smejo verjeti lažnimv pritepencem ter rimski gospodi, ki jih podpira. Pre-pozno pa ni za dan obračuna z vsemi temi tujimi izkoriščevalci. Izginiti morajo oni ter tudi domačini-izdajalci. Koloni, proč s kolonskim sindikatom, ki vam je spletel nove še hujše verige za vašo kolon-sko sužnost. Nobenega sindikalnega prispevka več za sindikalne zajedavce, ki vas pehajo še v večje izkoriščanje! Pripravite se na obračun, koloni, z onimi, ki so vam zatisnili usta, ko se vam je pisala krivica in izmozgavanje, ko ste bili izenačeni s tr-pečo kmečko kolonsko paro ostale Italije.

Pazno prečitaj — uniči — povej prijatelju!

Nabirajte za sklad političnih žrtev!

Nabirajte za sklad «Borbe»!

